

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องด้วยสังคมในปัจจุบันโรงเรียนคือรากฐานที่สำคัญในการปลูกฝังความรู้ให้แก่เยาวชน ผู้ปกครองจึงคาดหวังและฝากอนาคตของลูกหลานไว้ที่การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ดังนั้นการบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการวางแผนการทำงานที่เป็นลำดับขั้นตอนเพื่อผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพออกสู่สังคม ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นชาวมุสลิม การบริหารจัดการโรงเรียนจึงควรมีกระบวนการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

ปรัชญาการบริหารการศึกษาในอิสลาม คือ การบริหารการศึกษาตามหลักการของศาสนาอิสลาม มีเป้าหมายเพื่อการมีชีวิตที่ดีทั้งในโลกนี้และโลกหน้า มีการประสานความร่วมมือกันภายในองค์กร ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงดำรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿...نَحْنُ قَسَمًا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾

الزخرف : 32

ความว่า “...เราต่างหากที่ เป็นผู้จัดสรรการทำมาหากินของพวกเขา ระหว่างพวกเขาในการมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ และเราได้เชิดชูบางคนในหมู่พวกเขาเหนือว่าอีกบางคนหลายชั้นเพื่อบางคนในหมู่พวกเขาจะได้ชักชวนมาใช้งาน”

(อัลซุครุฟ : 32)

การบริหารการศึกษาไม่เพียงนำพาบุคคลในหน่วยงานสู่การทำงานที่มีประโยชน์ต่อพวกเขาและหน่วยงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประโยชน์ที่ได้รับทั้งในคุณยาและอาคีเราะฮ์อีกด้วย การบริหารจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้นำปัจเจกคนทำงานไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดใน นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์จากแรงงานของพวกเขา ดังนั้นการบริหารอิสลามจึงครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการจัดกระบวนการทำงานของหน่วยงาน การชี้นำบุคคลสู่สิ่งที่ดีงามสำหรับคุณยาและอาคีเราะฮ์ ยิ่งไปกว่านั้นการบริหารในอิสลามยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาปัจเจกบุคคล สร้างผู้นำ และดูแลควบคุมคนทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน (Ali Mohammad Jubran Saleh 2551, 51)

การบริหารการศึกษาอิสลามนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นสองมิติหลักคือการบริหารและการสอน การบริหารการศึกษาเชิงอิสลามจึงควรทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกเพื่อที่จะทำให้เป้าหมายทางการสอนบรรลุผลโดยการจัดให้มีบุคลากรทางการสอนที่มีคุณวุฒิเพียงพอ จัดให้มีสื่อเทคโนโลยีทางการสอนและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร ในส่วนมิติการบริหารจะรวมถึงการวางแผนในการจัดงบประมาณของสถาบัน การจัดแบ่งงานที่เหมาะสมให้บุคลากร การตัดสินใจและการจัดทำกลยุทธ์ระยะยาวเพื่อการพัฒนาสถาบันจากปรัชญาการบริหารอิสลามข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องการสอนและการบริหารอย่างเต็มที่ โดยต้องเป็นผู้สนับสนุนทั้งในเรื่องของงบประมาณ และสนับสนุนความก้าวหน้าของบุคลากรของตนด้วย พร้อมทั้งความเข้มแข็งในการเรื่องการวางแผนและจัดการอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้การบริหารยังมีบทบาทในด้านการวางแผน การจัดระบบและออกคำสั่ง และการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานไม่ว่าในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย (อะหมัด อิบรอฮีม อูซุฮิน 2553, 326)

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา หากไม่มีระบบการบริหารสถานศึกษาก็จะไม่สามารถดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมไปตามเป้าหมายได้ และการบริหารสถานศึกษายังเป็นเครื่องมือที่ชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาอีกด้วย ซึ่งหน่วยงานทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องมีปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับกระบวนการทำงาน รวมทั้งทราบรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับกระบวนการ ระยะเวลาของการทำงานนั้นๆ หากเกิดข้อผิดพลาดจะสามารถทราบได้ทันทีที่เกิดจากสาเหตุอะไรและสามารถทำการแก้ไขได้ทันทีที่เกิดการผิดพลาดในกระบวนการทำงาน ไม่ก่อให้เกิดการเสียเวลา รวมทั้งสามารถตรวจสอบการทำงานและกำหนดแนวทางการทำงานในอนาคตได้เพื่อความสำเร็จของหน่วยงาน ยุทธนา พรหมณี (2543) กล่าวว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งของผู้บริหาร เนื่องจากการวางแผนเป็นขั้นตอนแรกที่จะต้องดำเนินการก่อนสิ่งอื่นๆทั้งสิ้น มิฉะนั้นแล้วผู้บริหารจะไม่มีกรอบหรือเค้าโครงการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กันหรือกล่าวได้ว่าไม่มีคู่มือที่ใช้กำกับควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนดไว้ การวางแผนและการออกแบบกลยุทธ์ในการวางแผนนั้นถือเป็นสุนนะฮ์มุสลิมจำต้องให้ความสำคัญในการวางแผนเพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินชีวิต ต้องนำมาใช้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะการวางแผนเพื่อประกอบอิบาดะฮ์คุณงามความดี ด้านการเมือง กิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ แต่เป็นที่น่าเสียดายเพราะทุกวันนี้มุสลิมหลายคนไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องการวางแผน ดำเนินชีวิตโดยไร้แบบแผนและไม่มีการวางแผนเป้าหมายอย่างชัดเจนในทุกกิจกรรมที่ดำเนิน ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดความล้มเหลวในชีวิตตามมา (Faysal Burhan and Michael D. Berdine 2014, 23)

ดังนั้นการเตรียมความพร้อม และการวางแผนที่ดีในการใช้ชีวิต จะเป็นการชี้ให้เห็นว่าเราได้เห็นคุณค่าของการมีชีวิต ตลอดจนเป็นการสร้างกำลังใจที่เข้มแข็งเพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือในทุกสถานการณ์เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ดังคำดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ที่ได้กระดุนและสั่งใช้ให้มุสลิมวางแผนปฏิบัติงานและพิจารณาโอกาสและปัญหาในอนาคตโดยใช้วิธีการที่เป็นไปได้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ ... ﴾

الأَنْفَال : 60

ความว่า “และพวกเจ้าจงเตรียมไว้สำหรับ(ป้องกัน)พวกเขาสิ่งที่พวกเจ้าสามารถอันได้แก่กำลังอย่างหนึ่งอย่างใด...”

(อัลอันฟาล : 60)

จากอวัยวะข้างต้นจะเห็นได้ว่าการวางแผนเป็นสิ่งที่ไม่ได้สำหรับมุสลิม ดังนั้นมุสลิมจะต้องมีการเตรียมและมียุทธศาสตร์การวางแผนในกิจการต่างๆอีกทั้งการวางแผนและการเตรียมการในอนาคตได้กลายเป็นระบบและระเบียบวิถีชีวิตที่สำคัญ

การวางแผนที่ดีสามารถเตรียมแนวทางแก้ปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตและจะให้ผลดีกว่าการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยมีได้เตรียมแนวทางการแก้ปัญหาไว้ก่อนอันอาจจะทำให้เกิดการผิดพลาดได้ นอกจากนี้การวางแผนยังใช้เป็นแนวทางในการจัดเตรียมทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวต่อไป การวางแผนเพื่อการบริหารโรงเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรดำเนินการวางแผนอย่างถูกต้องตามวิธีการและเป็นระบบย่อมจะสามารถแก้ไขปัญหาในโรงเรียนได้ ซึ่งการวางแผนในโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งที่ดี ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ ผู้ปฏิบัติงานทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้เห็นทิศทาง ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติล่วงหน้าก่อน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาสได้จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการที่จะให้การอบรมถ่ายทอดศาสนาอิสลามแก่ชาวไทยมุสลิมเพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจทางด้านศาสนาตามบทบัญญัติที่บังคับให้มุสลิมทุกคนต้องมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจตามหลักการศาสนาได้อย่างถูกต้องและเข้ามามีบทบาทต่อสังคม แต่จะสนองต่อความต้องการของสังคมได้มากเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปรัชญาแนวคิดทางการศึกษา บทบาททางวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและโดยเฉพาะทักษะการวางแผนที่ดีของผู้บริหารในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประคอง สุคนธ์จิตต์ (2546 : 124) ที่ได้กล่าวว่า อุปสรรคของการวางแผนก็คือ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ในเรื่องของการจัดทำแผน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการวางแผน ขาดข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการวางแผน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนะของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส เพราะเห็นว่าการศึกษาเรื่องนี้ยังไม่พบว่ามีผู้นำมาศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ทั้งนี้เพื่อทำให้ทราบระดับสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษา

เอกชนจังหวัดนครราชสีมา 9 ขั้นตอน เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนะของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน รวมทั้งรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนะของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมาและพื้นที่อื่น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาและส่งผลดีต่อคุณภาพทางการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนะของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนะของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน
3. เพื่อประมวลปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนะของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน
3. บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน
4. บุคลากรที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์การวิจัย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย เรื่องสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนคติของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส มีดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส สามารถนำไปปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนา กระบวนการวางแผนในสถานศึกษาต่อไป
2. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนคติของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน

3. สามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนทางการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

4. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนนโยบายหรือการวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

5. เพื่อต่อ ยอดองค์ความรู้ของงานวิจัยด้านการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามข้อเสนอแนะ สามารถเป็นแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าสำหรับผู้บริหารและนักวิจัยอื่นๆ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากร ขอบเขตของเนื้อหา และขอบเขตของตัวแปรที่จะศึกษา ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,095 คน

2. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนะของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา 9 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การตั้งเจตนารมณ์แน่วแน่
2. การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต
3. การกำหนดวัตถุประสงค์
4. การพัฒนากลยุทธ์
5. การสร้างเป้าหมายระยะปานกลาง
6. การกำหนดแผนปฏิบัติงาน

7. การปฏิบัติตามแผน
8. การมอบหมายความไว้วางใจต่ออัลลอฮ์
9. กลไกของข้อมูลย้อนกลับ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) มี 5 ประเภท คือ

2.1.1 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง

2.1.2 ระดับการศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรี

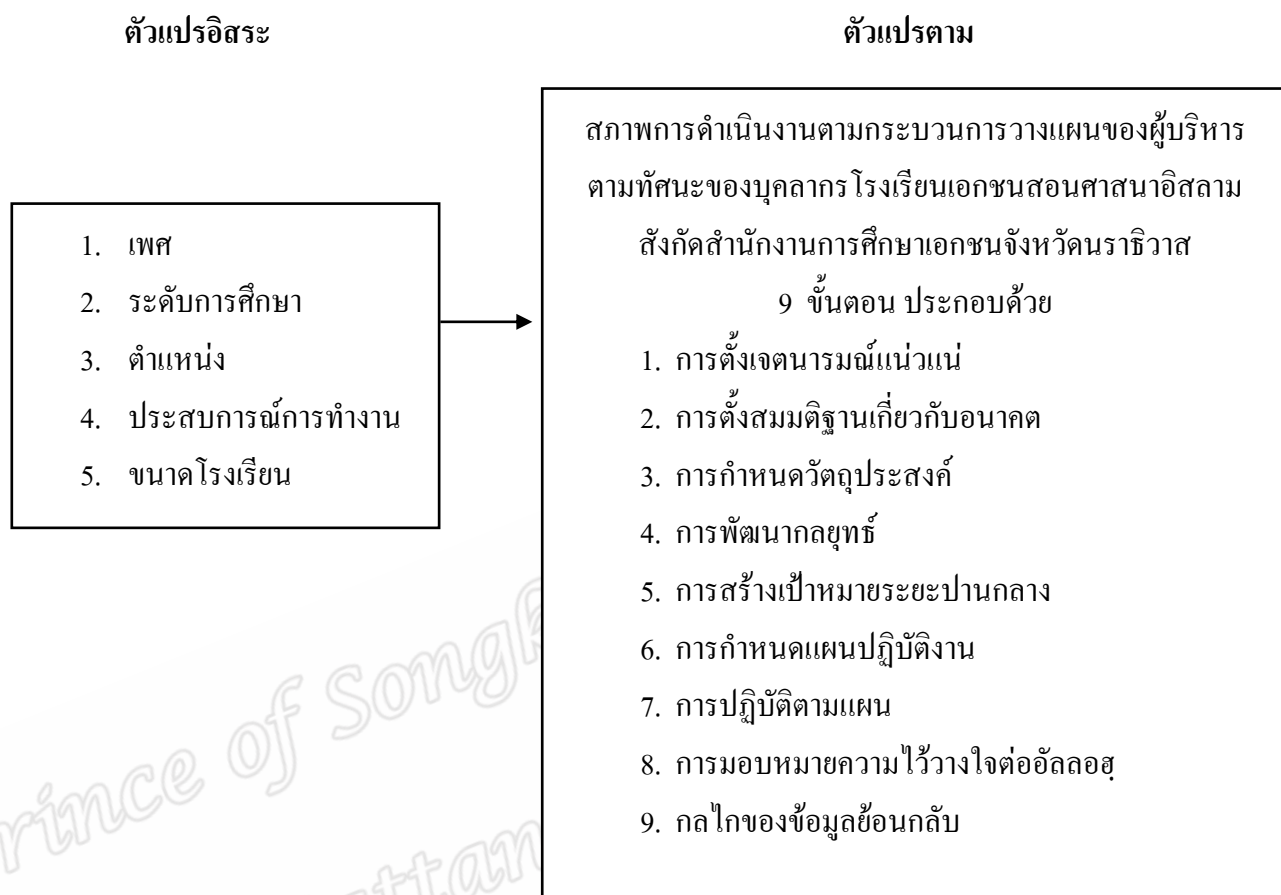
2.1.3 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ครูสอนสามัญและครูสอนศาสนา

2.1.4 ประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี

2.1.5 ขนาดโรงเรียน แบ่งเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ สภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารตามทัศนะของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย การตั้งเจตนารมณ์แน่วแน่ การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนากลยุทธ์ การสร้างเป้าหมายระยะปานกลาง การกำหนดแผนปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามแผน การมอบหมายความไว้วางใจต่ออัลลอฮ์ และกลไกของข้อมูลย้อนกลับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวแปรจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีความครอบคลุมในตัวแปรตามแนวคิดของ Brickner & Cope (1992 : 32 อ้างถึงใน ชงชัย สันติวงษ์, 2549 : 49) ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การพัฒนากลยุทธ์ 4) การสร้างเป้าหมายระยะปานกลาง 5) การกำหนดแผนปฏิบัติงาน 6) การปฏิบัติตามแผน และ 7) กลไกของข้อมูลย้อนกลับ อย่างไรก็ตามเพื่อการปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักการอิสลามและเพิ่มความสำเร็จในหลักการวางแผน ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบสำคัญในการวางแผนตามแนวคิดของอิสลามเป็นตัวแปรตาม ได้แก่ การตั้งเจตนารมณ์แน่วแน่และการมอบหมายความไว้วางใจต่ออัลลอฮ์

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

1. การอ้างอิงอัลกุรอานจะระบุชื่อซูเราะฮ์กับหมายเลขอายะฮ์
2. การอ้างอิงอัลหะดีษจะระบุชื่อผู้บันทึกกับหมายเลขหะดีษ
3. การแปลความหมายอายะฮ์อัลกุรอาน ผู้วิจัยยึดคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทยของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย ฉบับแปลศูนย์กษัตริย์พะอັดเพื่อการพิมพ์ อัลกุรอาน อัลมาดีนะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
4. สัญลักษณ์ ﴿...﴾ อ่านว่า “ซุบฮานะฮ์ วะตะอาลา” เป็นคำภาษาอาหรับมีความหมายว่า “พระองค์ทรงมหาวริสุทธิ์และสูงส่งยิ่ง” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมกล่าวยกย่องและสรรเสริญพระองค์อัลลอฮ์ หลังจากที่ได้อ่านนามพระองค์
5. สัญลักษณ์ ﷻ อ่านว่า “ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสลัลัม” เป็นคำภาษาอาหรับซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮ์ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องท่านศาสดามุฮัมมัด หลังจากที่ได้อ่านนามของท่าน
6. เครื่องหมาย ﴿.....﴾ เป็นเครื่องหมายที่ใช้กำกับอายะฮ์สุรอาณ
7. เครื่องหมาย ((.....)) เป็นเครื่องหมายที่ใช้กำกับสำนวนหะดีษ
8. เครื่องหมาย “.....” เป็นเครื่องหมายที่ใช้กำกับความหมายของอัลกุรอานอัลหะดีษที่นำมาอ้างอิง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. สภาพการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหาร หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานการวางแผนของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา 9 ขั้นตอน ประกอบด้วย การตั้งเจตนารมณ์แน่วแน่ การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดกลยุทธ์ การสร้างเป้าหมาย ระยะปานกลาง การกำหนดแผนปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามแผน การมอบหมายความไว้วางใจ ต่ออัลลอฮ์ และกลไกของข้อมูลย้อนกลับ

1.1 การตั้งเจตนารมณ์แน่วแน่ หมายถึง การตั้งมั่น ตั้งเจตนาอย่างแน่วแน่ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการปฏิบัติงาน ตลอดจนดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ

ประกอบด้วย การตั้งเจตนารมณ์ (เนื้ซต) อย่างแน่วแน่ ด้วยการมีจิตใจ วาจา และแสดงออกทาง พฤติกรรมที่ดี โดยที่มีความมั่นใจและมุ่งหวังการทำงานที่จะได้รับผลตอบแทนจากอัลลอฮ์ ﷻ

1.2 การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต หมายถึง การกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการวิเคราะห์ความต้องการขององค์กร วิเคราะห์พิจารณาข้อมูลเบื้องต้นและที่อยู่รอบตัว มีการ ประเมินถึงโอกาสต่างๆที่มีอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต สํารวจจุดแข็งจุดอ่อน วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น โอกาสและอุปสรรค (การวิเคราะห์ SWOT) โดยมีการมีการชुरอ (ปรึกษาหารือ)อาศัยความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ เพื่อสามารถใช้เป็นข้อมูลคาดการณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงใน อนาคตได้

1.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง การกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวังและระบุจุด สูดท้ายของสิ่งที่ต้องการจะเป็น ที่ต้องการบรรลุ และระยะเวลาที่กำหนดโดยอาศัยกลยุทธ์ นโยบาย กระบวนการ กฎ งบประมาณ โครงการและกิจกรรม อาศัยข้อมูลจากการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อสำรวจจุดเด่น จุดด้อย และความเป็นไปได้ขององค์กร โดย ที่ผู้บริหารและทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ อีกทั้งผู้บริหารมีการชี้แจงทำความเข้าใจใน วัตถุประสงค์ของแผนให้ทุกฝ่ายทราบ ซึ่งวัตถุประสงค์ที่กำหนดต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับหลักการอิสลาม และพันธกิจหลักขององค์กร

1.4 การพัฒนากลยุทธ์ หมายถึง การค้นหาวิธีที่ดีที่สุด การตัดสินใจเลือก ทางเลือกที่ดีที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้พิจารณาหาทางเลือก มีการจัดลำดับความสำคัญของ ทางเลือกตามหลักการบริหาร รวบรวมข้อมูลในอดีตและปัจจุบันอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้มาจากการ วิเคราะห์อิทธิพลการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก ตลอดจนค้นหาข้อบกพร่อง จากการปฏิบัติงานในปัจจุบัน

1.5 การสร้างเป้าหมายระยะปานกลาง หมายถึง การกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ ครอบคลุมเวลาในการดำเนินงานตามแผนตั้งแต่ 1-5 ปี หรือมีระยะเวลา 3-5 ปี ซึ่งจะเป็นสื่อกลาง ประสานระหว่างแผนระยะยาวกับแผนระยะสั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรเป็นไปตาม เป้าหมายยุทธวิธี โดยกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับพันธกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ของหน่วยงาน ที่กำหนดระยะเวลาและระบุผลลัพธ์ที่ชัดเจน คํานึงถึงการรักษาผลประโยชน์ของทุกฝ่าย ตลอดจน

กำหนดเป้าหมายที่ส่งเสริมการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานและกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

1.6 การกำหนดแผนปฏิบัติงาน หมายถึง การสร้างแผนที่ต้องการขึ้นมาให้ชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งจะกำหนดเป็นแผนงาน โครงการและ กิจกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดช่วงระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุด กำหนดรายละเอียดขั้นตอน การปฏิบัติงาน กำหนดแผนที่คำนึงถึงหลักความเป็นไปได้ กำหนดทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการ ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงนำความรู้เทคนิค PERTและCPMหรือแผนภูมิควบคุม ปฏิบัติงาน(Gantt Chart) เป็นเครื่องมือเพื่อจัดลำดับขั้นตอนการดำเนินงานให้ง่ายขึ้น

1.7 การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้จริง จัดทำ ปฏิทินการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยกำหนดผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำแผน ไปปฏิบัติอย่างชัดเจน ตลอดจนส่งเสริมและกระตุ้นให้ปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่อง

1.8 การมอบหมายความไว้วางใจต่ออัลลอฮ์ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ ภารกิจ การทำงานด้วยความศรัทธา เชื่อมั่นในความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ ซึ่งมีการ วางแผน ในการ ดำเนินงาน โดยหวังความสำเร็จจากอัลลอฮ์ ใช้ความพยายามอย่างสุดความสามารถในการ ดำเนินงานก่อนการมอบหมายต่ออัลลอฮ์ และเชื่อมั่นว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวจากการ ดำเนินงานนั้นเป็นความประสงค์ของอัลลอฮ์

1.9 กลไกของข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง การประเมินผลแผนโดยการเปรียบเทียบ กับเกณฑ์มาตรฐานดัชนีวัดความสำเร็จ โดยประเมินผลตามระบบประเมินแผน สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติงาน มีการนิเทศติดตามประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการ ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โดยอาศัยเครื่องมือการประเมินผลที่มีคุณภาพ มีกลไกในการควบคุมแผน จัดทำเอกสารสรุปและรายงานผล และเปิด โอกาสแสดงความคิดเห็นหลังเสร็จสิ้นการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงครั้งต่อไป

2. บุคลากร หมายถึง หัวหน้าฝ่ายและครูผู้สอน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 หัวหน้าฝ่าย หมายถึง หัวหน้าฝ่ายจากโครงสร้างขอบข่ายภาระหน้าที่การบริหารงานในโรงเรียน 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย

2.2 ครูผู้สอน หมายถึง ครูสอนสามัญและครูสอนศาสนา มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ครูสอนสามัญ หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนรายวิชาสามัญ และไม่ได้ดำรงตำแหน่งอื่น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส

2.2.2 ครูสอนศาสนา หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนรายวิชาศาสนา และไม่ได้ดำรงตำแหน่งอื่น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส

3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส

4. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส